

Jozef Salaj: **Tuniské vrchnokriedové a paleocénne hypostratotypy** (prednesené v SGS v Bratislave 4. 2. 1976)

Práce o vrchnokriedových a paleocénnych stratotypoch (Colloquium Dijon 1959; Bordeaux 1962) poukázali na ťažkosti pri vypracúvaní makro- a mikrofaunistických zón, ktoré spôsobuje prítomnosť hiátov, ako aj vzácnosť fauny, príp. jej úplná absencia v brakických, resp. kontinentálnych vrstvách paleocénu.

Preto sa pre tetydnú oblasť vybrali dva profily. Prvý (Djebel Fgurira Salah pri meste Pont dur Fahs) pre cenoman až kampan, druhý (El Haria pri meste El Kef) pre paleocén (s dänom, montom a landenienom), oba v Tunisku a označené ako hypostratotypy (cf. J. Salaj 1974a, b).

Detailed stratigrafické rozčlenenie spomínaných stupňov sa zakladá na foraminiférach, hlavne planktonických, a na nanoplanktóne (cf. V. Gašpariková a K. Perch-Nielsen in J. Salaj 1974b). Viaceré horizonty dobre dokladá aj makrofauna a prvé stratigrafické výsledky zahŕňa monografia J. Salaja (1976).

Poznamenávame, že tieto profily sú kompletne, bez stratigrafických hiátov a odkrytosť vrstiev v teréne je dokonalá. Prítomná fauna je jasne tropická, charakterizujúca tetydnú biogeoprovinciu.

Z uvedených príčin sme navrhli nepokladať uvedené profily len za tuniské hypostratotypy, ale aj za stratotypy pre tetydnú biogeoprovinciu s klasickými menami stupňov, rešpektujúc aj princíp priority. Paleocénne vrstvy na lokalite El Haria sa navyše navrhujú ako stratotyp morských vrstiev paleocénu (cf. J. Salaj, K. Požaryska a J. Szczechura 1976).

Ján Burchart: **Pleochroické dvorce a nový chemický prvok** (prednesené v SGS v Bratislave 23. 9. 1976)

V prednáške bola predložená genéza a stavba pleochroických dvorcov vzniknúcich okolo inklúzií minerálov obsahujúcich rádioaktívne prvky. Stupeň sčernania dvorca je funkciou dávky rádioaktivity, ktorá závisí od aktivity a dĺžky expozície. Žiaľ, možnosť určovať vek minerálov, ktorá z toho vzťahu vyplýva, naráža na komplikácie spôsobené zakriveným priebehom funkcie, a najmä procesom inverzie sčernania pri veľmi veľkých dávkach.

Na druhej strane veľkosť dvorcov závisí od rozsahu alfačastíc v minerále. Rozsah priamo závisí od energie a tá je charakteristická pre každý nuklid, ktorý je emitorm. Vďaka tomu séria koncentrických prsteňov budujúca pleochroický dvorec informuje o druhu a rádioaktívnych prvkov v inklúzii.

Hlavná pozornosť sa sústredila na anomálne prípady, na dvorce, ktorých štruktúra informuje o sporadických prípadoch prirodzenej separácie polónia od materského uránu, a špeciálne na tzv. halogiganty, ktoré vsugerujú existenciu neznámeho zdroja alfažiarenia. Autor predložil aj posledné výsledky R. V. Gentryho a jeho spolupracovníkov, ktorí ohlásili objav nového prvku s atómovým číslom 126.

Pre dôležitosť problému autor apeloval na mineralógov a petrografov, aby vo svojej práci obracali pozornosť na veľkosť pleochroických dvorcov a signalizovali zistenie pleochroických dvorcov s polomerom väčším ako 60 mikrometrov.